

DIGITAL BOOK

Скритата култура

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

СУПА ТАРХАНА

Традиционна рецепта

Държава: Турция

Район: Ушак

Период: Преди Х (10-ти) век

Вид: Познания и практики относно природата и Вселената

От: Рабия Шимшек

Супата Тархана е важна част от нематериалното културно наследство на Турция. Въпреки че е широко разпространена в страната, супата всъщност произхожда от Централна Азия. Сервира се за закуска или като предястие.

Освен че "Тархана" има висока хранителна стойност, тя е и изключително здравословен продукт. Супата съдържа много полезни вещества като минерали, протеин, калций, желязо, калий и магнезий. Известна е и с това, че лекува множество заболявания. Тархана се приготвя чрез смесване, ферментиране, сушене и смилане на брашно, кисело мляко, мая, зеленчуци и подправки.

Легендата разказва, че веднъж султанът посетил една от къщите в селото. Бедното семейство нямало възможност да сервира на своя господар нещо скъпо и изискано и, засрамено от това, му приготвило супа. Тя се харесала изключително много на султана и той се заинтересувал от името и съставките ѝ. Семейството му отвърнало, че се казва "дар хане" (което означава супа на бедните), а с течение на времето се изменя на "Тархана".

Recipe

Как да си приготвим супа Тархана

1. Смесете 1 чаша тархана с 1.5 чаши гореща вода и я разтопете.
2. Загрейте 2с.л. олио в дълбок тиган/тенджера. Добавете 2/3 скилидки чесън и 1ч.л. доматиена паста, като ги запържите за 2-3 минутки.
3. Прибавете по 1ч.л. сол, пипер и мента. След това смесете и тархана с доматиената паста.
4. Последно, добавете 6 чаши гореща вода и разбърквайте, докато супата се сгъсти.
5. Сервирайте я гореща.

От: Рабия Шимшек

Супата Тархана присъства дори и в турските филми, като например "Келоглан". Келоглан е приказан герой от Анадола. Той разбира за дъщерята на султана, която е тежко болна. Никой не може да я излекува. Героят я съветва да пие супа тархана и тя като по чудо, веднага се възстановява. След това двамата се влюбват.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

oxfordlearnersdictionaries.com
tarhana.com.tr

Хранителен (прил.)

Свързан с процеса, с който живите организми си набавят необходимата за растежа и доброто им здравословно състояние храна.

Лекувам (гл.)

Отново да бъде здрав; да оздравея;

Смйлам, меля (гл.)

Стривам на брашно или прах зърнени храни или други твърди вещества, с помощта на две твърди повърхности или специална машина;

Мая (същ.)

Подкваса, която се използва в правенето на бира и вино или за втасването на хляб;

ТЪКАНЕ НА КИЛИМИ

Турчините вплитат себе си в килимите

Държава: Турция

Район: Всички турски региони

Период: V (5ти) век пр.Хр.

Вид: Традиционен занаят

Килимите са сред най-старите продукти на тъкаческото изкуство в Анадола. От културна гледна точка, килимите са произведения на изкуството, мост от миналото към настоящето, представящ културната идентичност. Обикновено жените тъкат разнообразни символи от раждането до смъртта, които се датират от древните традиции на номадите и техния начин на живот. Накратко, килимите са наследени от предците, живели в страната.

Тъй като Турция е била дом за множество култури през историята, килимите се изработва с различни техники и шарки, характерни за отделните региони.

Има някои популярни традиционни мотиви.

По традиция, в мотивите, които жените изтъкават, те вплитат своите най-искрени чувства и виждания за любов, тревога, щастие, копнеж, мъка и вяра.

Мотив дърво на живота

Дървото на живота: символ на вечността

Мотив скорпион

Предпазва от злини

Мотив дракон

Драконът е господарят на въздуха и водата. Смята се, че носи обилни пролетни дъждове.

Мотив Амулет

Амулетите предпазват собствениците си от лош късмет.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/tunceli/kulturatlasi/klm511141>

<https://www.dekoloji.com/turkiyedeki-kilim-motifleri-ve-anlamlari/>

Снимки: Рабия Шимшек

Тъка (гл.)

Изработвам плат, кошница, килим и др, чрез преплитане на конци или нишки от материал на ръка, или на специален тъкачески стан.

номад (същ.)

Член на народ, който пътува от място на място, за да намери свежи пасища за своите животни и няма постоянен дом.

Амулет (същ.)

Украсение или малко бижу, за което се смята, че предпазва от зло, опасности или болести.

ЗЕЙБЕК

Народен танц, характерен за Егейския регион на Турция

Държава: Турция

Район: Егейски район

Период: XVI век

Вид: народен танц

Зейбек, заедно с хорон и халай, е един от най-известните народни танци в Турция.

Думата "зейбек" предимно се използва в описанието на смели хора, които са живели в не едно село или град, в района на Егейска Турция, и са се бунтували срещу агите (високопоставените). Зейбеците са живели в периода XVI-XX век. Били са винаги въоръжени и на страната на потиснатите хора. Затова, те присъстват в множество турски книги и филми. Името на традиционния танц произлиза именно от тези безстрашни хора, като много позиции и стъпки в танца символизират куража на зейбеклер.

Музикалните инструменти, които се използват в танците зейбек, са зурна (вид традиционен кларинет) и давул (вид бас тъпан).

Също като в други народни танци, и зейбек има местни дрехи, които са изработени с анадолски мотиви, както се вижда на изображенията.

Танцът зейбек

Зейбек може да бъде представен по двойки, самостоятелно или групово, в зависимост от вида му. Днес има близо 20 вида, като най-добре познатите и обичани такива могат да бъдат изброени, както следва:

- Теке Зейбек: Познат е на местните хора и като Теке Зортлама. Характерното за този вид е, че обикновено се изпълнява по-бързо от останалите и е известен с това, че Мустафа Кемал Ататюрк, основателят на Република Турция, го е танцувал.

- "Счупен Зейбек": Наречен е с това име, защото се наблюдава многократно свиване на коленете на танцьорите, в различните части на танца. Това е един от най-изпълняваните танци зейбек на сватбени церемонии в Западна Анадола.

- Авшар зейбек: Един от най-бавно изпълняваните видове. Обикновено се изпълнява в турските провинции Бурдур и Анталия.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

Зейбек

https://www.istockphoto.com/en/search/2/image?mediatype=&phrase=zeybek&utm_source=pixabay&utm_medium=affiliate&utm_campaign=SRP_image_sponsored&utm_content=http%3A%2F%2Fpixabay.com%2Fimages%2Fsearch%2Fzeybek%2F&utm_term=zeybek

Давул, зурна

<https://stock.adobe.com/search?k=zurna&>

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>

бунтовник (същ.): човек, който не се подчинява на правилата и властта, като показва това с държанието си, което се различава от това на останалите хора в обществото.

Ага (същ.): титла за граждански или военен водач в Османската империя.

Потиснат (прил.): третиран по несправедлив и жесток начин и лишен от свобода.

Основател (същ.): някой, който основава организация/дружество или държава.

КЛУБ ЗА ПИСАЛКИ В ЛЮБЛЯНА

Място за среща на поколенията

Държава: Словения

Район: Центъра на Любляна

Период: 1967 - 2017г.

Вид: място за срещи, общуване, черпене на знания и емоции

"Скъпи гости, време е да приключваме," съобщи Оли, мениджърка на клуба с немски произход, (на нейния немско-словенски). Въпреки че всяка вечер, когато настъпи 2:00ч., часът беше ясно и високо отбелязван по радио "Oestereich 2" ("Es ist zwei Uhr"), сутрешните гости не си отиваха, а редовно оставаха до 3 часа, и от време на време - до 5. Когато се провеждаше традиционния джаз фестивал на града, гостите не напускаха клуба до 8 сутринта, свирейки на терасата на ресторанта за свое собствено развлечение. Повечето пъти Мики, съпругът на Оли и помощник-мениджър, успяваше да подмами гостите да си отидат, по малко по-интимен начин: "Оли би искала да усети тялото ми върху своето." Това беше магическото изречение, на което гостите не можеха да се противопоставят, и се прибираха по домовете си или се местеха на друго място.

»Горди сме с всяка идея, родила се над нашите ястия за вечеря, с всеки договор, сключен на масите ни» написа Оли, вдовицата на Мики, преди няколко години, когато, вече навършила 75 години, затвори емблематичното място, чиито стени бяха отрупани със сувенирни снимки. Собственикът на ресторанта, наречен "Ресторант на клуба за писалки" или "при Мики", бе Асоциацията на словенските писатели ("Pen Centre").

Веднъж на маса във втората стая при Мики, вече сте Някой, или сте придружени от Някого.

(Ломбард, бивш директор на Френския културен център в Любляна, 1972 г.)

Асоциацията на словенските писатели/Словенският център на писалката се намира на улица "Tomšičeva" 12. За нашата история от значение е ресторантът-клуб на асоциацията- "при Мики", който бе затворен преди няколко години, след като Ева Мария Оли, съпругата на Мики се пенсионира. Мястото продължава да живее в колективната памет, но защо? За (поколения от) вече по-възрастните интелектуалци и артисти от Словения, ресторантът на клуба за писалки е част от нематериалното културно наследство.

Оли, съпругата на Мики от Германия, се запознава с него, който е бил студент по икономика, но също футболист и хокеист, когато той отива да работи в мина в нейната родна страна, заедно с други студенти. Всички те, с изключение на Мики, напускат "капиталистическата" Германия и се прибират в социалистическата Югославия. Причината, поради която той остава е, че се влюбва в Оли. За жалост, родината започва да му липсва, и двамата се местят заедно в Любляна.

През 1967 "завладяват" клуба, официално наименуван "Клуб на културните дейци", с менюто си, в което включват салата от варено говеждо месо, печен телешки дроб с лук, бобена чорба, шунка и други салати. Ресторантът бива изключително успешен, защото двамата пътуват до съседните Триест, Филах или Клагенфурт три пъти в седмицата, за да купуват зеленчуци, които не се продавали в Югославия по онова социалистическо време - артишок, патладжан и др. Днес това звучи невероятно!

КОЛЕКТИВНА ПАМЕТ

"Фестивалът на словенската песен бе популярно международно събитие, което събираше певци, композитори и диригенти в Югославия, и в клуба на писалката."

"Тази година ще се дипломираш, нали? - каза Мики. Не бяхме съвсем сигурни, понеже доста изоставахме с изучавания материал."

"Бях млад, когато започнах работа като библиотекар и преводач, отговорен за артисти и "културни дейци", идващи от други европейски държави. Спомням си Клод Шаброл и съпругата му, дискусиите ни относно „анимационната кинематография“, както и Хелен Сикс, днешната световноизвестна феминистка и професорка. Тя бе първата, която ме накара да се замисля над равенството между половете и трудностите на жените."

"Мария Ковач, университетски професор по френски език, не ни смъмри като всички останали." „Университетската диплома е по-малко важна от другите неща в живота“, твърдеше тя. "Веднаха се решихме, че ще защитим тази "последна" степен от образованието си, че световната литература и „Куцият дявол“ на Ален Рене Лесаж повече няма да бъдат пречки за нас. Успяхме, и то с отлични оценки."

"Имахме навика да се срещаме с нашите приятели и "любовници", както ги наричахме, в клуба."

"След като си тръгнахме от "при Мики", често отивахме другаде. Ние, словенски пианист, бивш балетист, действащ министър, още хора и аз, обикновен студент."

ЦЕННОСТИ, ПРИДОБИТИ ОТ СОЦИАЛНАТА ОБЩНОСТ

Ресторантът на Клуба на писалката се помни от много словенски интелектуалци като място на лични и колективни "социалистически" спомени, като място за срещи, където човек може да остане до късно през нощта, вземайки участие в разпалени дебати. За младите по онова време, това определено е било място за придобиване на знания от различните поколения.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

Miha First, Nina Vogrin. Telečja jetrca za pisatelje in politike. Siol 2 net. 28. 10 2013.
<https://siol.net/trendi/kulinarika/telecja-jetrca-za-pisatelje-in-politike-280002>

Boris A. Novak: Verzi gospel Oli izza vrat nepovrata. <http://vrabecanarhist.eu/eva-marija-miklic-v-slovo/>

Колективна памет

Спомен, споделен от група хора, който е най-скъп за социалната идентичност на групата. Колективната памет се състои от крехки, не обективни, лични спомени.

Знания, предавани през поколенията

Процес, при който поколенията учат едно за друго и едно от друго, като придобиват нови знания заедно.

Поколение

Група от хора, обикновено на една и съща възраст, преминаващи през едни и същи икономически, политически, исторически и други събития.

НИЕ СМЕ ПРИЯТЕЛИ, ОЩЕ ОТКАКТО БЯХ ДЕТЕ

Пътека, обикаляща около Любляна

Държава: Словения

Район: Любляна

Период: от 1945г.

Вид: спортно събитие, традиционно събитие

Най-вероятно не знаете различните имена, които тази зелена кръгова пътека е получавала досега. Най-скорошното е "Пътят на спомените и приятелството". Жителите на града са го съкратили на ПСП.

По време на италианската окупация през Втората световна война, Любляна- героичният град, както го наричаме, бил в центъра на съпротивата. Завоевателите го обградили с ограда от бодлива тел, така че никой да не може да излезе или навлезе в града, без да предостави документ за самоличност и да има специално разрешително за това. Когато Любляна бива освободена на 9ти май 1945г., жителите, без колебания и без да губят никакво време, съборили преградата. Това действие е олицетворение на освобождаването на града. Днес зелената кръгова пътека е популярно място за отдих и развлечения за всички поколения. Разходката покрай жицата, останала от превзетата Любляна, е ежегодно събитие, което събира повече от 20 000 души на ПСП.

ХАРЕСВАТЕ ЛИ ДЪРВЕТА?

През последните десетилетия, около 7 400 дръвчета са посадени покрай зелената пътека. Вървейки по нея, може да се натъкнете на гравирани плочи с надписи. Възможно е да си осиновите дърво, което да получи такава табелка с послание, като тази, която много ни допадна- "Ние сме приятели, още откакто бях дете."

КАКВО КАЗАХА ЧЛЕНОВЕТЕ ОТ НАШАТА ГРУПА?

"Участвам в Разходката покрай жицата на Любляна вече от много години. Започнах да го правя като млада майка, сега водя и внуците си със себе си, а на тях много им харесва". (К.Дж.)

"Живеем в **Murgle**, жилищен комплекс близо до центъра на града, но реално погледнато наред природата, до ПСП. Това е място на солидарност за нас и съседите ни."(А.Б.)

"ПСП определено е обект на нематериално културно наследство. Част е от нашата идентичност и колективна памет". (Н.К.)

Кръгова пътека(същ.)

Път или пътека, която обикаля около нещо. "В памет на Втората световна война е направена кръгова пътека около Любляна."

Бодлива тел (същ.)

Тел с остри върхчета, която се използва, за да ограничи достъпа на хора до дадено място.

ПАХОРСКИ СЛАДЪК ОМЛЕТ

Държава: Словения

Район: Североизточна Словения

Период: от 1951г.

Вид: кулинарна традиция

В неделните дни от детството ни, родителите ни ни водеха до хотел "Bellevue", който се намира на един хълм близо до центъра на Любляна. Най-вкусният десерт в менюто на хотела беше сладкия Пахорски омлет. След като родителите го поръчваха, ние трябваше търпеливо да изчакаме да го приготвят, а когато ни сервираха големия, сладък и страшно пухкав омлет, се чувствахме неописуемо щастливи. Човекът, измислил това страхотно ястие е Вили Речич, който с напускането на Раденци (известен словенски спа център) иска да предложи на посетителите на хълмовете Похорие някакво ново ястие. Очаква се неговото кулинарно откритие съвсем скоро да бъде вписано в списъка на нематериалните културни наследства на Словения. (Някак си сме позабравили за този вкусен омлет, който ни връща в детството.)

ОРИГИНАЛНА РЕЦЕПТА

- Първо разделете белтъците от жълтъците на яйцата.
- Добавете щипка сол към белтъците и ги разбийте, докато се сгъстят.
- След това добавете малко ром към жълтъците. Много внимателно смесете получената се смес към брашното.
- Изсипете готовата смес в тава, покрита с хартия за печене.
- Омлетът се пече за около 8-10 минути на 180 °C. През това време затоплете сладкото от червени боровинки.
- Сложете изпечения омлет в овална чиния и го намажете със сладкото.
- Сгънете го на две и гарнирайте с бита сметана и поръсете ментов ликьор.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

Rola, Ž., Gavez- Mehlič A. G : Pohorska omleta in njena zgodba. Rziskovalna naloga

Pohorje omelette

<https://youtu.be/rhhz3dI1Nf0>

Хартия за печене (същ.)

Вид хартия с незалепваща повърхност, устойчива на топлината във фурната.

ФЕСТИВАЛЪТ НА РОЗАТА

Казанлъшката долина на розите

Държава: България

Район: Долината на розите в Казанлък

Период: от 1903г.

Вид: Фестивал

България е един от най-големите производители на розово масло в света. Розата е символ на страната. Българските рози са наследници на така наречената роза Дамасцена, която е била внесена по нашите земи през XVII век. Долината на розите включва полетата на Карлово и Казанлък, заемащи около 3 300 кв.км- простиращи се на повече от 130км по дължината на Стара планина. Заобградени са от две планини, което е причина за по-особения климат там.

За пръв път фестивалът се провежда през 1903г. от местните жители на Казанлък, като бива посветен на красотата и благотворителността. Отглеждането на розите, както и розовата индустрия се предават през поколения на предприемчиви хора от долината. Всяка година, местната общност организира ежегодния Фестивал на розата през първия уикенд от месец юни.

Днес Фестивалът на розата е международно събитие, посещавано и харесвано от хиляди туристи и посетители на града. Превърнал се е в символично отражение на бита, духа и културата, характерни за Казанлъшкия регион. Програмата на фестивала включва коронацията на Царицата на розите, традиционното бране на рози(розобер) и дестилацията на цветята, което пренася хората в процеса на изпълнение на обичаите, и придава истинско усещане за автентичност. Фестивалът завършва с улично шествие, в което главната роля имат участниците в Международния фолклорен фестивал. Има и други интересни събития, които се случват през уикенда, паралелно с фестивала- хорови акапели, фолклорни концерти, различни шоу програми, изложби и дегустации на вино.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

Your Detailed Guide to the 2022 Rose Festival in Kazanlak, Bulgaria:

<https://www.rosefestivalkazanlak.com/guide-rose-festival-kazanlak-bulgaria-kazanluk-valley/>

OurHomeBulgaria. Магията на Българската роза: <https://www.youtube.com/watch?v=5G800ugZgqE>

Rose Festival Kazanlak Bulgaria June 2020: <https://www.youtube.com/watch?v=8Ws4Rj29ZOU>

Розобер

За около три седмици, започвайки от средата на май месец, розите започват да цъфтят и могат да се берат. Това означава, че хората трябва да стават много рано-преди изгрев слънце, за да оберат цветята, преди да разцъфнат напълно и да загубят безценното си масло.

Дестилация на рози

В първата част на двуетапния процес на дестилация, големи казани, обикновено от мед, се пълнят с рози и вода. Оставят се да врят за около 60–105 минути. Изпарените вода и розово масло преминават през кондензационен апарат и се събират в колба. Този метод на дестилиране произвежда силно концентрирано и чисто масло, което се равнява на около 20% от крайния продукт на целия процес.

Роза дамасцена

Роза, която е широко разпространена в България.

ЙОРДАНОВДЕН

Държава: България

Район: навсякъде в страната

Период: от 1970г.

Вид: Празник

Йордановден, известен още като Богоявление. Според християнството този ден е посветен на кръщението на Иисус Христос в река Йордан и е един от най-великите и тържествени празници в православния календар.

На този ден младите и неженени българи се потапят в ледените води на реката, за да отмият греховете си. Богоявление (Йордановден) е един от най-големите християнски празници в страната. Както традицията повелява, на този ден хората се събират около най-близката река, в която свещеникът хвърля кръст.

Според вярванията, този, който пръв успее да извади кръста от водата, ще бъде щастлив и заможен през цялата година, затова има много желаещи, които взимат участие в този обичай. След това, празненството продължава. В Библията пише, че Йоан Кръстител е кръстил Иисус Христос на 6 януари в река Йордан. Когато е сторил това, се чул глас от небето, който казал: "Ти си Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение". Духът слязъл при Иисус под формата на гълъб. Това било знак, че той е Божият Агнец и Месията, който бил обещан. 6 януари е празник почти навсякъде по света. В други държави, които не изповядват християнската религия, празнуването е съвсем различно, като е съпроводено с интересни и вълнуващи традиции. Тази традиция в България спомага за запазването на духа на българите и за предаването на посланията от поколение на поколение.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

True Victory Co. THE BULGARIAN TRADITIONS – YORDANOV (JORDAN) DAY
<http://truevictoryco.com/the-bulgarian-traditions-yordanov-jordan-day/>

<https://www.youtube.com/watch?v=pQ-wLjwJl8I>

https://www.youtube.com/watch?v=VoNjVlw_XUE

<https://wheninbulgaria.wordpress.com/2016/01/06/saint-jordans-day-йордановден/>

Тържествен ден

официален, церемониален, важен ден

Ледения танц

Много известен танц на мъжете в ледените води на реката.

Богоявление

Християнски празник, наричан Богоявление или Ден на тримата влъхви (от гръцки еpιφaνeιa- „проявление“).

НЕСТИНАРИ

Танц върху жарава

Държава: България

Район: навсякъде из страната (предимно в района на Странджа планина)

Период: от 1866г.

Вид: ритуал/обичай

Нестинарството е древен обичай, изпълняван от затворена общност от „нестинари“ и е обвит в мистерия и тайнственост от векове. През 2009г., ритуалът бе включен в списъка на ЮНЕСКО за нематериално културно наследство и в Националния представителен списък на нематериалното културно наследство „Живи човешки съкровища – България“.

В страната, нестинарите най-често изпълняват танца си върху разпалената жарава в навечерието на празника в чест на Св.Св. Константин и Елена, който се отбелязва на 3ти юни, по стар стил.

Обредният ритуал на нестинарството е една от най-старите български народни традиции и някога е бил практикуван от древните траки, живели край Бяло море. Подготовката на жаравата за танцьорите започва от сутринта. Огънят трябва да бъде разпределен равномерно в кръг, за да може всички присъстващи да се насладят на изпълнението на обряда. Преди вечерта да настъпи, нестинарите и представител на църквата отиват в параклис, посветен на Св. Константин и Елена, където се окадяват с тамян и се молят пред иконите. После, след като се стъмни, цялото село се събира при параклиса, включително музиканти, свирещи на гайда и тъпан, които изпълняват три специални мелодии. Нестинарите изпадат в транс и влизат в нажажения огнен кръг. Първият от тях преминава през въглените на кръст, а след това се включват и останалите.

Движенията, които нестинарите изпълняват върху горящите въглени са сложни и ритмични, а босите им крака никога не изгарят. След приключване на ритуалния танц, участниците отново изпълняват Костадиновото хоро, за здраве.

Гайда

Гайдата е музикален инструмент, отличителен символ на българската народна музика. Изработва се от дърво, рог, животинска кожа и памук.

Нестинари

Тези, които изпълняват танца върху жарава.

КУЛТУРА НА БИРАТА В БЕЛГИЯ

Държава: Белгия

Район: Ваардам

В Белгия бирата е нещо повече от индустрия или туризъм, тя е начин на живот. Пивоварството в тази страна датира много отдавна, като нейната история, политика и религия са тясно свързани с променящата се история на бирата. И въпреки, че около 2 милиарда литра се консумират и произвеждат годишно, страната не е най-голямата пивоварна в Европа. Първото място е присъдено на Германия, която я превъзхожда с разнообразието и гъвкавите промени на бирена култура.

Правенето на бира е част от живото наследство на редица общности в цяла Белгия. Някои региони са добре познати със своите специфични сортове бира. Почти 1 500 вида от напитката се произвеждат в страната, чрез различни методи на ферментация. От осемдесетте години насам, крафт(занаятчийска) бирата набира изключителна популярност.

В Белгия има няколко музея на бирата. Казва се, че дори "светецът на бирата", Св. Гамбринус е погребан в столицата, в близост до Домът на пивоварите. В страната почти ежегодно се чества фестивал на бирата, който привлича хиляди посетители, докато клубовете на бирените фанатици се събират в повечето градове и села.

Рецептите за бира били строго пазена тайна. Състояли се от билкови смеси, които включвали градински чай, розмарин, ахилея, дафинов лист, плодове от хвойна, кимион, анасоново семе, смоли, както и други съставки. Съществува церемония за рицарско звание на пивоварите, които забъркват сместа на бирата. Провежда се всяка година, по време на белгийския бирен уикенд. Назначават се нови почетни рицари, които са се доказали като истински белгийски посланици на бирата.

Белгийската бира привидно преминава през безкраен процес на варене, с цел постигане на определен цвят, консистенция, метод на ферментация и съобразяване с особеностите на маята, използвана за сместа. Естествено, всичко това се съгласува със знанията и традициите, които се спазват по време на процеса. Освен това, напитката се използва и в готвенето, например в производството на кашкавал, потопен в бира и, подобно на виното, за добавка към някои храни, за да се съчетае добре с вкуса им. Съществуват няколко организации от пивовари, които работят с общности на по-широк обхват, заставайки зад идеята за отговорното консумиране на бирата. А монашеския орден на трапистите също се е включвал в производството на бира, като е дарявал печалбите си за благотворителност.

Устойчивите методи също стават част от културата, с навлизането на рециклируеми опаковки и на новите технологии за намаляване на потреблението на вода в производствените процеси. Освен, че се предават в домашни и социални условия, знанието и уменията се предават и от майстори-пивовари, преподаващи в пивоварни, специализирани университети, обществени програми за обучение на предприемачи и малки тестови пивоварни за любители.

Повече от "просто традиция", белгийската бирена култура е толкова уникална, че е призната за част от световно нематериално наследство на ЮНЕСКО.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

Wikimedia, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b5/250_Biere.JPG

BBM, <https://www.belgianbeerme.com/knighthoodofbrewersmashstaffimages>

Бира

Алкохолна напитка, приготвена от покълнали зърна от ечемик или други зърнени култури, ферментирани във вода и овкусени с хмел, чемшир, касия и др.

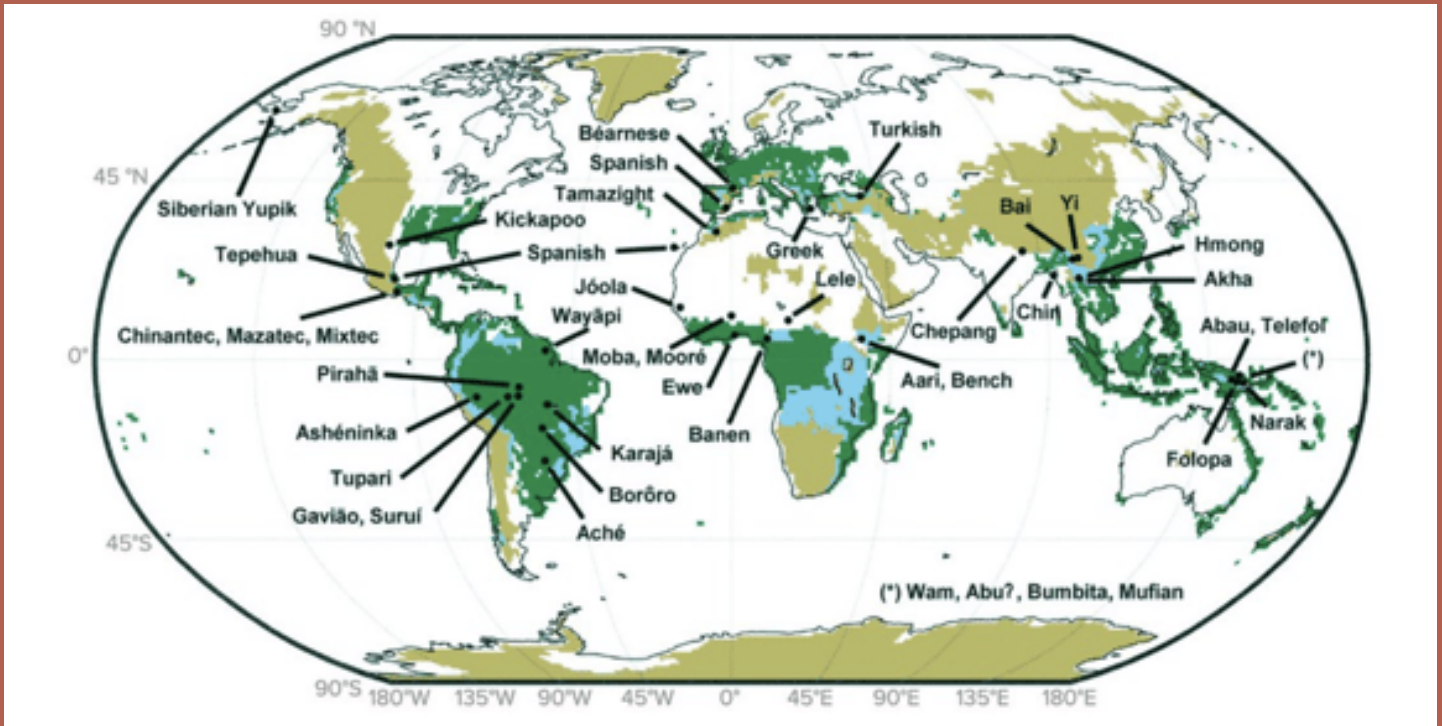
Ферментация

Обяснено чрез въглехидрати: процес на разграждане чрез ензимно действие, който води до по-прост продукт като етилов алкохол.

НЕМАТЕРИАЛНОТО НАСЛЕДСТВО НА ЕЗИКА НА ПОДСВИРКВАНЕТО/СВИРУКАНЕТО

Държава: Белгия

Район: Ваардам

Този характерен език е начин на общуване чрез подсвиркване, което да наподобява произнасянето на думи. Почти винаги, произлиза от култури, които населяват груб планински терен или гъсти гори, тъй като свирукането се разпространява много по-надалеч от звука на обикновената членоразделна реч.

Поне 80 общности по света имат местни вариации на своя език в такава форма. ЮНЕСКО определя два езика на свирукане за нематериално културно наследство- единият е на Канарските острови, а другият- в Турция.

Стръмните планински склонове и дивата природа на даден район принуждават местното население да измисли и използва алтернативен начин на комуникация на дълги разстояния. Езиците се развиват главно в селскостопанските общности, в които хората прекарват по-голямата част от живота си, работейки на открито. Специфичният език е отражение на културната идентичност на съответна общност, което прави нейните членове по-сплотени.

С напредването на технологиите и социално-икономическите промени, местата, на които се използва този специфичен език, заедно с говорящите го са намалели значително. Употребата на мобилни телефони го застрашава от изчезване, а в допълнение на това, и съвременните поколения не проявяват особен интерес към него.

В резултат на това, съществува риск, да се превърне в изкуствена практика, вместо да се използва в естествената си среда.

Правят се опити на национално и на международно равнище за поддържане и разпространение на този езиков феномен, с цел опазването му от изчезване. Езикът на подсвиркването все още се предава от поколение на поколение от родители към деца в ежедневна или официална среда.

В планините на Северна Турция, в Куской (село в областта Чанакчи в провинция Гиресун), хората общуват чрез птичи звуци. Характерният език съществува от почти 500 години, като включва повече от 400 думи и фрази, и звученето му е в по-висока тоналност, в сравнение с останалите видове, затова може да "пропътува" до радиус от 5км. Интересно е, че комбинацията от чуруликане, трели и ритмично подсвиркване го карат да звучи точно като птича песен. Този необичаен и много ефективен език е част от списъка на ЮНЕСКО за нематериални културни наследства.

За да допринесе за използването на езика, държавното управление на областта е разработило програми за обучение на ученици от началното училище. Въпреки тези усилия, ЮНЕСКО се опасява, че езикът съвсем скоро може напълно да изчезне, ако не се предприемат необходимите адекватни мерки, чрез интегриран подход. Това е причината Агенцията за култура към ООН да приеме „птичия език“ като застрашена част от световното наследство, нуждаещ се от спешна защита, а ЮНЕСКО го включи в своя списък за нематериално културно наследство през 2017 г.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

Gaynutdinova, A.S. and Mutallimova, A., 2021. The Culture and Language of Whistle of Turkish People (Giresun). International Journal of Society, Culture & Language, 9(1), pp.86-93.

UNESCO (2017) Whistled language: Turkey, Intangible Cultural heritage, <https://ich.unesco.org/en/USL/whistled-language-00658>

Smith HL, (2018), Turkish whistling language recognised by UNESCO, The Times, 3 January 2018, <https://www.thetimes.co.uk/article/turkish-whistling-language-recognised-by-unesco-h3ln7n7bf>

Език на подсвиркването/свирукането

Подсвиркване, което наподобява реч с цел по-добра комуникация на дълги разстояния.

Социално-икономическа промяна

Изменение в социални и икономически аспекти като работа, образование, заплата, високи доходи и жизнен стандарт за обществото, живеещо на дадена територия.

Груб терен

Пространство, което е неравно и каменисто.

ПЕЙЗАЖЪТ КАТО НЕМАТЕРИАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Държава: Белгия

Район: Ваардам

Пейзажът като нематериално културно наследство разкрива красотата и неповторимостта на дадено място. В него хората свързват своите спомени, преживявания и привързаност към съответната географска област.

В резултат на множеството сложни компоненти, обхващащи както материалната среда, така и нематериалните културни ценности, оказват значително влияние върху живото наследство, което формира духа на дадено пространство.

Пейзажите, които спадат към категорията на културно наследство, са определени географски области, които се изменят спрямо хората и имат наследствена и нематериална стойност. Могат да включват релефни форми или исторически гледки. Те са запомнящи се места за вдъхновение, така че необходимостта от грижа за тях е безапелационна. Политиката за защита на културата, прилагана от държавите, трябва да си кореспондира и с индивидуалното културно наследство в дадената област.

Нематериалният характер на пейзажа е причина за щастието и радостта на общностите. Опазването и правилното използване на такива места е от полза за хората, които ги обитават и подсилва духовната им връзка със земята. Изпълва ги с чувство на сигурност и близост до природата.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

Caballero, G.V., 2017. Crossing Boundaries: Linking Intangible Heritage, Cultural Landscapes, and Identity. <http://openarchive.icomos.org/id/eprint/1814/1/Crossing%20Boundaries-%20Linking%20Intangible%20Cultural%20Heritage%20%20with%20Cultural%20Landscapes%20in%20the%20World%20Heritage%20List.pdf>

Taylor, K. and Lennon, J., 2011. Cultural landscapes: a bridge between culture and nature? International journal of heritage studies, 17(6), pp.537-554.

Taylor, K., 2008, February. Landscape and memory. In Proceedings of the 3rd International Memory of the World Conference UNESCO, (pp. 19-22). http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/mow/mow_3rd_international_conference_ken_taylor_en.pdf

UNESCO (2021), Cultural landscapes, <https://whc.unesco.org/en/culturallandscape/>

Пейзаж

Изглед на дадена местност; видимите характеристики на дадена площ, формите на релефа ѝ и как те се обединяват и превръщат в едно цяло.

(Изживян) опит

Когато човек е преживял и преминал през много неща в ежедневието си; знания за света.

Политика за защита на културата

Действията на правителството по отношение на изкуствата и мерките, които прилагат за съхраняването и популяризирането им.

Психика/духовно състояние

Там, от където идват мислите и емоциите; произхожда от гръцката дума "psykhe", която означава душа, ум, дух или всичко невидимо, което сформира физическото тяло на човек.

ЛАТВИЙСКА ИГРА С КАРТИ - ZOLĪTE

Държава: Латвия

Район: Латвия и латвийците извън страната

Период: Играта първоначално е открита/измислена в Латвия около средата на XIX век

Вид: игра

Image © 2014 Zolei.lv

Zolīte е известна латвийска игра на карти. Хората, чието хоби е играта с карти със сигурност са чували за нея и знаят какво представлява. Тя е спечелила призованието "национална игра на карти" в Латвия. Zolīte е игра на ума, която изисква много мислене и има различни правила и подходи в сравнение с всяка друга игра на карти. Например, играта с 26 карти е специална за латвийския Zolīte.

Играта може да се превърне в традиция на семейства, разни групи от хора или дори начинаещи. Има специални клубове, в които се практикува, както и организирани състезания. Позволено е на начинаещите да участват, но само ако са в отбор с професионалисти. За играта са необходими само 26 карти (от тестетата) и отбори от по 3-4 души. Личният речник е много важна част от традицията, която се спазва по време на играта. Играчите наричат картите и комбинациите, които използват, по специфичен начин. Има няколко разбирания и обичаи за играта, но повечето от тях са индивидуални за всеки играч (и често невидими за останалите).

Например, някои играчи носят своето късметлийско тесте карти или се обличат с дреха, която да има символ на карта, за да му върви по вода по време на турнир. Най-добрия начин да се научите на "Zolīte" е като лично играете с други хора. Въпреки, че играта се е променила в доста аспекти с течение на времето, играчите продължават да си разказват забавни истории и си обменят съвети, докато са заедно. Само няколко малки групи играчи (около 400), които активно играят zolīte в състезания на живо в навсякъде из Латвия, знаят оригиналните правила и хитрини.

Image © 2014 Zolei.lv

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

National cultural centre of Latvia, Centre for cultural information systems. Latvian card game zolīte (2021). <https://nematerialakultura.lv/Elementi/elements-11/>

Zolei.lv. ZOLES NOTEIKUMI.
<https://zolei.lv/zoles-noteikumi/>

Игра на карти

Настолна игра, за която са необходими карти.

Тесте

Купчина от 52 карти, които се използват за игрите на карти.

Игра на ума

Опит за промяна на мислите или усещанията на друг човек; подобно на реденото на пъзел, е необходима мисловна дейност.

Състезание

Надпревара за награда и съревнование с други хора.

ПЪЗЕЛИ И СПРАВЯНЕТО С ТЯХ/РЕШАВАНЕТО ИМ

Държава: Латвия

Район: Йелгава, област Земгале

Период: Първият пъзел в Йелгава е открит през XVIII век

Вид: знания и умения за природата и Вселената

Image © 1958 Krišberga Ella

Правенето на пъзели е работа за един, но е жизненоважно всеки да полага грижи за съхраняването на тази традиция, а не само хората, които активно правят пъзели. Така, знанията ще се предават през поколенията и ще предпазят културното наследство от изчезване.

Пъзелите (Puzurī) са навсякъде в Латвия, като са особено популярни в Йелгава. Те са съставени от много части, които трябва да се наредят, така че да пасват една с друга. Може да са с четири-шест- или осем-ъгълна форма/на кристал.

Всяко парченце се оформя чрез отваряне на тръстика или сламка, чрез окачване на букети от цветни нишки, пера и яйчени черупки. Пъзелите, най-често употребявани за Коледна украса, първоначално били изработвани от есента до пролетта и били използвани в много други специални поводи (сватба, кръщение, погребение). Те допринасяли за уюта и спокойствието през зимата, тъй като били единствената декорация в стаите по това време.

Днес, това не е така- вече има множество декорации, от които хората могат да избират: цветни пластмасови бомбички, светещи лампички и други блестящи украшения.

По време на изработването на пъзел, майсторите трябва да бъдат съсредоточени, тъй като всяка част от пъзела може да бъде изчислена и пресъздадена математически. Всеки пъзел има собствена идея и смисъл, определена от човека, който го е направил. Всяко поколение открива отдавна познатото такова, обяснява го и го пренарежда съгласно собствения си опит, като по този начин прави всеки пъзел още по-специален.

Image © 2020 Jelgavas pilsētas pašvaldības arhīvs

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

National cultural centre of Latvia, Centre for cultural information systems. Puzzles and their handling in Jelgava (2021).

<https://nematerialakultura.lv/en/Elementi/elements-3/>

Turku pagastā iedzīvotāji darina tradicionālos Ziemassvētku rotājumus – puzurus

https://www.youtube.com/watch?v=WoAH2jhxyII&ab_channel=VDTVsizeiti

Декорация

Предмет, направен от вас или някого друго, който може да бъде поставен някъде в стаята, за да може тя да изглежда добре/по-красива.

Цветни нишки(вени)

Прежда или конци в различни цветове, които се използват за направата на пъзели. Приличат на нишки (вени), когато висят от пъзела.

Математически форми

Форми на предмети, които се срещат в ежедневието ни- кръгла, квадратна, правоъгълна и овална.

ЛИВОНСКОТО КУЛТУРНО ПРОСТРАНСТВО.

Държава: Латвия

Район: Северната част на област Курземе

Период: Балтийските финландци са живели в района на Латвия преди 1000 години и от тях група хора се отделили и се превърнали в тези, които днес познаваме като либийци/латвийци.

Вид: етническа група

Image © 2018 Aldis Pinkens

Единствено в ливонското културно пространство на територията на Латвия може да се види както традиционната, така и съвременната култура на едно място. Различните черти на нематериалното културно наследство се обединяват и се превръщат в място за ливонските специални традиции и начин на живот.

Голяма част от либийците? живели около Видземе и Курземе, но това вече се е променило. В средата на XIX век, те населявали малък район около Светупе, както и четиринадесет рибарски селища в северната част на регион Курземе, по-известен като „Ливонското крайбрежие“ (Līvõd rānda).

Либийският език е основен елемент от ливонското културно пространство. Нематериалното културно наследство на либийците е тясно свързано с това на Латвия-двете много си приличат, като основната разлика между тях е либийският език. Има и други начини за разпознаване дали човек принадлежи към тази общност, но чрез езика е най-лесно и сигурно.

Други традиции, които либийците спазват, са пеене, риболовни методи и специална грижа за морските дарове, които улавят по пясъчните и блатистите брегове.

Също характерно за либийците е, че посрещат Нова година по по-различен начин. Те изпълняват ритуал за пробуждане на птици ("Tšītšōrlinkizt"), пеейки те изричат заклинания, докато са облечени с традиционни дрехи. След това, се хранят с морски дарове, приготвени по специална рецепта, която не се използва никъде другаде в страната.

Image © 2013 Baiba Švucāne

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

<http://www.livones.net>

<http://www.livodkuor.lv>

<http://virtuallivonia.info/>

Nacionālais kultūras centrs, Kultūras informācijas sistēmu centrs. Lībiešu kultūrtelpa (2018).
<https://nematerialakultura.lv/Elementi/libiesu-kulturtelpa-2018/>

Балтийски финландци

Финландци, живели в района на Латвия преди повече от 1000 години.

Блатисти брегове

Водниста местност в близост до морето, без никакви дървета, покрита с висока трева.

Изричане/пеење на заклинания

Бавно пеење на думи, които се считат за вълшебни/магически.

КОЛЕДНИЯ ДЪНЕР

Коледна традиция в Каталония

Държава: Испания

Район: Каталония

Период: Коледа (от 8ми до 25ти декември)

Вид: Коледна традиция

"Коледния дънер" е герой от каталонската митология, който е свързан с Коледните им традиции.

"Tió" е кук дънер, който стои върху два или четири крака, направени от пръчки. Има лице, на което е нарисувана широка усмивка, на главата си има малък червен чорап, който му служи като шапчица, а нослето му е триизмерно.

В дните преди Коледа, децата в семейството трябва да се грижат за трикракото дънерче, като го хранят с плодове или сладкиши и се стараят да е на топло място, за да може да "изходи" подаръци за тях на Бъдни вечер или Коледа.

В деня на Коледа, семейството се събира около дънера и започва да пее песни, докато го удря с тънки пръчици. С последния удар дънерчето "изхожда" подаръците. То се равнява на каталонския Дядо Коледа за децата.

Дънерчето не оставя големи предмети, тъй като се предполага, че те ще бъдат донесени от вълхвите. Въпреки това, от него излизат сладкиши, ядки, кексчета, както и малки играчки.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

The song
https://www.youtube.com/watch?v=_vCm5I-pW2M

The legend
<https://www.youtube.com/watch?v=Xa9EnGqaT0s>

"Tió" (Дънер/Чичо- букв.)

Герой в каталунската митология, който е свързан с коледна традиция.

"Nadal"

Коледа в Каталония.

СВЕТИ ГЕОРГИ

Легендата за Свети Георги и дракона

Държава: Испания

Район: Каталония

Период: 23ти април

Вид: легенда

Най-важната част от празника е подаряването на рози. Всеки може да го стори, въпреки че традицията повелява мъжът да подари роза на любимата си. Легендата разказва как Свети Георги спасил своята принцеса, като убил дракона, от чиято кръв поникнал розов храст. Това е причината някои да наричат този ден каталонския Свети Валентин. Казва, че Свети Георги е покровител на влюбените в Каталония.

Освен това, 23ти април е Световният ден на книгата. Определен е за такъв от ЮНЕСКО през 1995г. Затова, на този ден, в допълнение към розите, които се разменят между хората, подаряването на книга е начин за почитане на една от най-древните традиции в каталонската култура.

Легендата разказва, че много отдавна в Монблан (Тарагона), зъл дракон тероризирал и убил голяма част от жителите на града, като в същото време замърсил въздуха с отровния си дъх. Жителите, уплашени и уморени от грабителствата и злодеянията му, решили да се опитат да се помирят с него, като му предоставят за храна по един човек на ден, избран чрез жребий. След няколко дни, нещастieto сполетяло принцесата. Когато тя се запътила към дракона, изведнъж пред нея се появил рицар на бял кон, облечен с блестящи доспехи, на име Свети Георги/Йорди, дошъл, за да я спаси от съдбата ѝ. Той вдигнал сабята си и прорязал дракона, като по този начин най-сетне освободил принцесата и жителите на града от него. От кръвта на чудовището поникнал розов храст, който раждал най-ярките и червени рози, виждани някога. Рицарят, изпълнен с възторг, откъснал една и я подарил на красивата принцеса.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

Sant Jordi! The Legend of Saint George
<https://www.youtube.com/watch?v=HMWP0CgtfUE>

Любим

Човекът, който е партньор на този, който подарява розата.

Свети Георги (Йорди)

Покровител на Каталония.

Монблан

Испанска община в провинция Тарагона.

Легенда

Разказ за свръхестествени или природни явления, или смесица от двете, което се предава през поколенията от уста на уста, или в писмен вид.

ФЕСТИВАЛЪТ НА КЕСТЕНА

Държава: Испания

Район: Каталония

Период: В навечерието на 1 ноември, Деня на Все свети

Вид: Традиция

Това е фестивал с келтски корени, който се празнува в края на лятото и в началото на зимата. Тясно свързан е с култа към мъртвите. Обичайно се поддържа горящ огън в къщата и се поставя храна в близост до огнището, за да се посрещнат духовете на вече починалите членове на семейството.

По време на фестивала, се празнуват много ритуали, свързани с възпоминанието на прадедите.

В Каталония, Испания, по време на празника се консумират печени кестени и панелети. Обичайно е да срещнете улични търговци, които продават горещи печени кестени, увити във вестник.

Изглежда, традицията да се ядат тези храни произтича от факта, че в навечерието на Все свети камбаните се биели до ранната сутрин, в памет на мъртвите. Движението на тези тежки камбани, изморяло хората, които се грижели за постоянното им звънене, и затова те имали нужда да презаредят силите си по някакъв начин. Звънарите си носели от най-разпространения плод по това време на годината- кестени, както и бутилка вино (Мускат), за да се предпазят от студа и да не оставят умората да ги надвие.

ЛИНКОВЕ & ИЗТОЧНИЦИ

La Castanyada 2017 in Barcelona [Barcelona Guide] - Catalan Culture and Traditions
<https://www.youtube.com/watch?v=SrkmkRZyta4>

Кестен

Плодът на кестеновото дърво е известен като "castanyes" на каталонски.

Панелети

Традиционни бадемови топчета с кедрови ядки.

Мускат

Вид сладко вино.

Фестивал

Голям, масов обществен празник.